

M.Ed. Semester - 3 (CBCS) Examination
OCT/NOV-2025 (NEW COURSE)
Elements of Bhartiya Chintan (Spl Core (New))

T Time: 2:30 Hours

Marks:70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

વિભાગ-૦૧

- પ્રશ્ન.૧ નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો. (૨૦)
- 1) મૂલ્યોના માનસશાસ્ત્રીય દૃષ્ટિકોણની ચર્ચા કરો. આ મૂલ્ય શિક્ષણમાં કેવી રીતે ઉપયોગી છે તે સ્પષ્ટ કરો.
 - 2) ભારતીય સંસ્કૃતિમાં જણાવેલ પાંચ મુખ્ય સદ્ગુણો (Cardinal Virtues) માત્ર જણાવી ને આજના વર્ગખંડમાં આ સદ્ગુણો કેવી રીતે પ્રતિબિંબિત થાય છે તે સ્પષ્ટ કરો.
 - 3) ભારતના નાગરિકોના મૂળભૂત કર્તવ્યો અને સરકારની જવાબદારીઓ મૂલ્ય શિક્ષણમાં કેવી રીતે યોગદાન આપે છે તેની સમીક્ષાત્મક ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન.૨(અ) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો. (૧૦)
- 1) મૂલ્યોનાં સ્ત્રોતો કયા કયા છે? યોગ્ય ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
 - 2) ભારતીય વિચારધારામાં જણાવેલ વૈશ્વિક સમાજની વર્તમાનમાં જરૂરિયાત સમજાવો.
 - 3) વ્યક્તિ વિકાસમાં મૂલ્યો કેવી રીતે મદદ કરે છે તે સમજાવો.
- પ્રશ્ન.૨(બ) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૦૫)
- 1) મૂલ્ય પ્રસ્થાપનની કોઈ ૨ પદ્ધતિ જણાવો.
 - 2) ભારતીય સમાજશાસ્ત્રીય સંદર્ભે મૂલ્ય એટલે શું?
 - 3) મૂલ્યનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
 - 4) કોઈપણ બે મૂળભૂત ફરજો જણાવો.
 - 5) મનોવૈજ્ઞાનિક સંદર્ભે મૂલ્ય માટે વર્ગખંડમાં શું કરવું જોઈએ? બે બાબતો વિષે લખો.

વિભાગ-૦૨

- પ્રશ્ન.૩ નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં આપો. (૨૦)
- 1) આંતરિક (Intrinsic) અને બાહ્ય (Extrinsic) મૂલ્યો વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
 - 2) રામલીલા દ્વારા કયા કયા મૂલ્યો સમજાવી શકાય? ઉદાહરણ સાથે લખો.
 - 3) શાળાઓ મૂલ્ય શિક્ષણ આપવા કેવી ભૂમિકા ભજવે છે તેનું મૂલ્યાંકન કરો.
- પ્રશ્ન.૪(અ) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં આપો. (૧૦)
- 1) મૂલ્ય વિશ્લેષણ (Value Analysis) નો અર્થ શું છે? ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
 - 2) ભગવદ્ ગીતામાં જણાવેલ નિષ્કામ કર્મ વિશે સમજાવો.
 - 3) મૂલ્ય શિક્ષણની પ્રાયોગિક પદ્ધતિઓ માંથી કોઈ બે સમજાવો.
- પ્રશ્ન.૪(બ) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૦૫)
- 1) વ્યક્તિગત મૂલ્યોની વ્યાખ્યા આપો અને એક ઉદાહરણ આપો.
 - 2) સમાજમાં અપેક્ષિત લોકશાહી મૂલ્યોમાંથી કોઈ બે લખો.
 - 3) ભગવદ્ ગીતા મુજબ સ્થિતપ્રજ્ઞનો અર્થ શું છે?
 - 4) મૂલ્ય શિક્ષણની પરંપરાગત પદ્ધતિઓ માંથી કોઈ બે લખો.
 - 5) આધુનિક સમાજમાં મૂલ્ય સંકટ (Value Crisis) ના કોઈ બે કારણ જણાવો.

English Version

Section-01

Que.1 Give answer any two out of three from the following questions. Each answer (20)
should be in about 750 words.

- 1) Discuss the psychological perspective of values. Explain how this value perspective is useful in value education.
- 2) State the five cardinal virtues mentioned in Indian culture and explain how these virtues are reflected in today's classroom.
- 3) Critically discuss how the fundamental duties of Indian citizens and the responsibilities of the government contribute to value education.

Que.2(A) Give answer any two out of three from the following questions. Each answer should be in (10)
about 125 words.

- 1) What are the sources of values? Explain with suitable examples.
- 2) Explain the relevance of universal life as described in Indian philosophy in the context of the present global society.
- 3) Explain how values help in the development of an individual.

Que.2(B) Answer the following five questions in short: (05)

- 1) Mention any two methods of value inculcation.
- 2) What is meant by value in the sociological context of India?
- 3) Clarify the meaning of value.
- 4) State any two fundamental duties.
- 5) From a psychological perspective, what should be done in the classroom for value education? Write about any two points.

Section-02

Que.3 Give answer any two out of three from the following questions. Each answer (20)
should be in about 750 words.

- 1) Explain the difference between intrinsic and extrinsic values.
- 2) Which values can be taught through Ramleela? Explain with examples.
- 3) Evaluate the role of schools in imparting value education.

Que.4(A) Give answer any two out of three from the following questions. Each answer should be in (10)
about 125 words.

- 1) What is meant by value analysis? Explain with an example.
- 2) Explain the concept of Nishkama Karma as described in the Bhagavad Gita.
- 3) Explain any two practical methods of value education.

Que.4(B) Answer the following five questions in short: (05)

- 1) Define personal values and give one example.
- 2) Write any two democratic values expected in society.
- 3) What is the meaning of Sthitaprajna according to the Bhagavad Gita?
- 4) Mention any two traditional methods of value education.
- 5) State any two causes of the value crisis in modern society.
